

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OST-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Stord		
Flowkode:	203 BACH301 1 OST 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	439
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10235
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	26
Andre medlemmer i gruppen:	452, 444

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng?

How do young children behave around recycled material in an aesthetic context?

**Jorild Svendsen. Henriette Tønnessen og Lene
Ørjansen**

Antall ord: 10235

Navn på bachelorprogrammet: BLU – BACH301

Fakultet: Avdeling for lærerutdanning og kulturfag

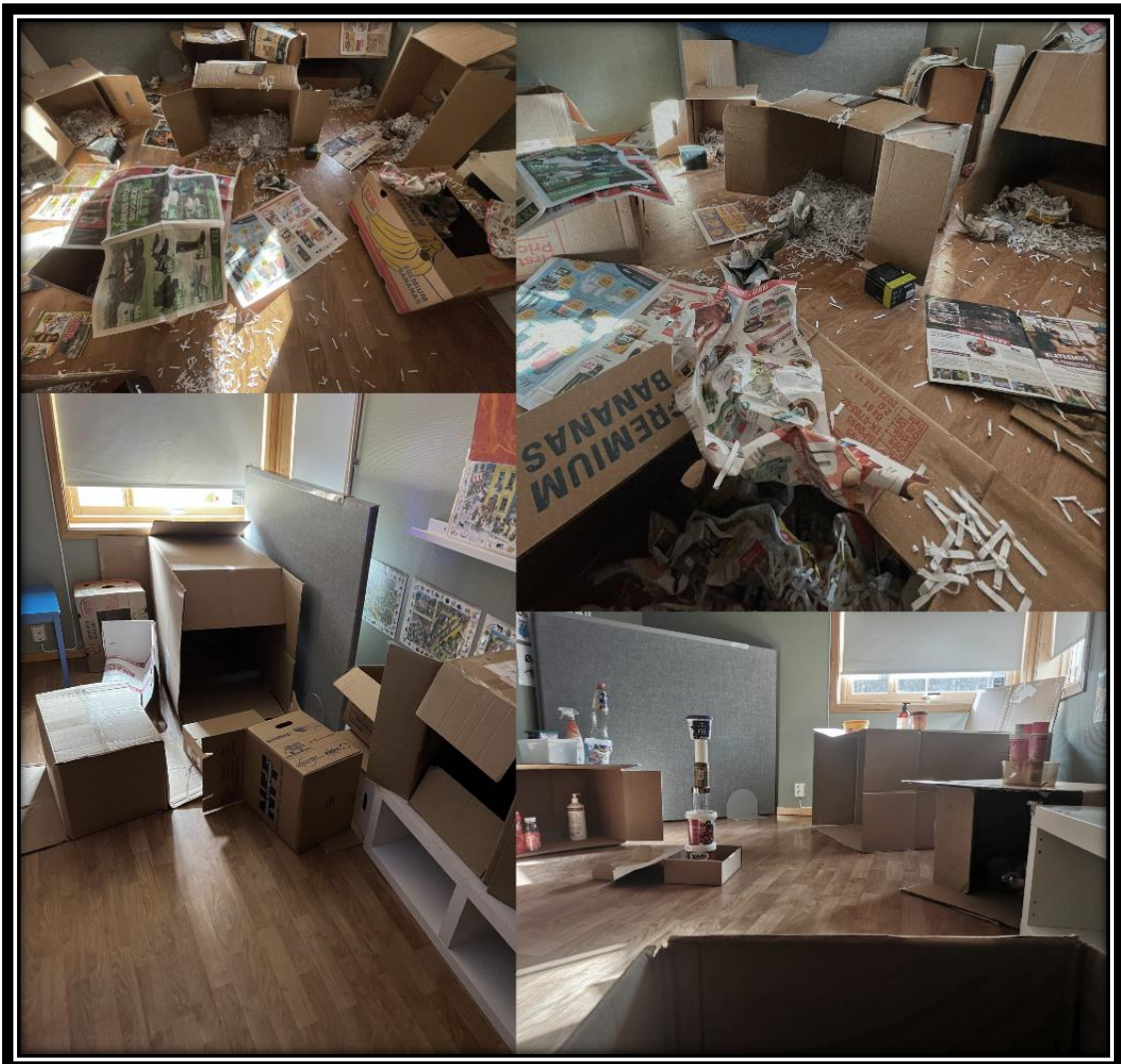
Veileder: Marte Aadland Simonsen

Innleveringsdato: 25.05.2023

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng?

Bilde 1: J. Svendsen og L. Ørjansen

Innhold

Sammendrag.....	3
Abstract	3
Forord.....	4
1.0 Innledning.....	5
1.1 Oppbygging av oppgaven	5
1.2 Begrunnelse og presentasjon for valg av tema.....	6
1.3 Valg av problemstilling og avgrensing av oppgaven.....	6
2.0 Metode	8
2.1 Metodevalg.....	8
2.2 Observasjon.....	8
2.3 Hermeneutisk fenomenologisk fortolkningslære	9
2.4 Installasjon av lekemiljø og valg av informant barnehage	9
2.5 Etikk.....	10
2.6 Reliabilitet og validitet.....	11
3.0 Teori	12
3.1 Estetiske læringsprosesser.....	12
3.2 Lekens rolle i estetiske læreprosesser	13
3.3 Gjenbruksmateriale	14
3.4 Toddlerne	14
3.5 Rommet og materialenes betydning.....	16
3.6 Vår forskningsprosess	18
4.0 Funn og drøfting	20
4.1 Gjentakelse.....	20
4.2 Materialenes påvirkning på lek, inkludering og fellesskap.....	22
4.3 Kroppslig og sanselig utforskning	24
5.0 Avslutning/oppsummering.....	27
Litteraturliste:	28
Vedlegg 1 – samtykkeskjema for observasjon	30

Sammendrag

I denne oppgaven har vi rettet søkelyset mot de yngste barnas møte med gjenbruksmaterialer i en estetisk kontekst. I våre tre år på barnehagelærerutdanningen har vi opplevd i vår praksis at å drive en bærekraftig praksis ofte blir overlatt til eldre barn på storbarnsavdelinger. I tillegg har vi opplevd at aktiviteter knyttet til bærekraftig praksis som regel innebærer søppelplukking langs turstien, resirkulering av tomme flasker, og planting av grønnsaker i tomme melkekartonger. Når en skal drive bærekraftig praksis i barnehage må en likevel ta høyde for barns utviklingsnivå og forutsetninger. Vi har derfor stilt spørsmålet Hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng? Da vi tror estetiske opplevelser med gjenbruk, kan være en måte å drive bærekraftig praksis med utgangspunkt i småbarns forutsetninger. Vi har valgt å ta i bruk kvalitativ forskningsmetode hvor vi har observert tre ulike installasjoner med gjenbruksmateriale som pappesker, plastemballasje og papir. Funnene våre viser til hvordan barna bruker hele kroppen til å leke, utprøve og gjøre seg kjent med materialene, hvor gjentakelse og repetisjon står sentralt. I tillegg indikerer et av våre funn at valg av materialene og utforming av det fysiske rommet har en påvirkning på barnas fellesskaplige lek og inkludering.

Abstract

In this research, we focused on the youngest children's encounters with recycled materials in an aesthetic setting. During our three years of kindergarten teacher training, we discovered that running a sustainable practice is generally left to the older kids. Furthermore, we have discovered that activities associated with sustainable practices typically involve garbage picking along the trail, recycling empty bottles, and planting vegetables in empty milk cartons. While implementing sustainable practices in kindergartens, one must consider the developmental stage and prerequisites of the children. As a result, we asked ourselves, how do young children behave around recycled material in an aesthetic context? As we believe aesthetic experiences with reuse can be a way of running sustainable practices based on the assumptions of young children. We have chosen to adopt a qualitative research method where we have observed three different installations with reusable material such as cardboard boxes, plastic packaging and paper. Our findings show how the children use their whole bodies to play, try out and familiarize themselves with the materials, where repetition is central. In addition, one of our findings indicates that the choice of materials and design of the physical space has an impact on the children's play and inclusion.

Forord

Gjennom de tre årene vi har vært barnehagelærerstudenter har vi lært mye, utfordret oss selv og ikke minst fått nære og gode venner. Nå som tiden som student går mot slutten, ønsker vi å takke alle som har vært med på å gjøre studietiden til en uforglemmelig tid. Med det sagt ønsker vi å gi en takk til alle lærerne vi har hatt gjennom disse tre årene, men spesielt til vår bachelorveileder Marte Simonsen Aadland. Takk for god støtte, gode faglige diskusjoner, gode råd og oppmuntring gjennom hele prosessen. Vi vil også takke vår informant barnehage, både personal og barn. Videre ønsker vi å gi en takk til våre familie og venner som har holdt ut med oss i denne perioden og stilt opp med godteri, chips og energidrikk når det trengs. Helt til slutt vil vi også gi en takk til våre pelsklede barn, hundene Nero og Tommy, og katten Boris Bean, som har holdt oss med selskap gjennom lange dager og sene kvelder.

Vil også gi en takk til TUI for billig pakkereise med all inclusive, til Mallorca, som en god belønning og motivasjon for arbeidet med bachelor.

19.05.2023

Jorild, Henriette og Lene

1.0 Innledning

I vår oppgave hvor vi tar for oss barns møte med gjenbruksmateriale, vil temaet bærekraft spille en essensiell rolle, da gjenbruk og resirkulering er en fundamental del i bærekraftig utvikling (FN-Sambandet 2023). Vi ser det som nødvendig å undersøke bruk av gjenbruksmateriale og bærekraft i barnehagen, nettopp fordi vi er opptatt av å ivareta jorda som vi kjenner den. Barn er vår fremtid, og for å sikre vår fremtid mener vi at det er viktig å gi barn kunnskap og erfaring med tema som miljø, gjenbruk og resirkulering. Dette nevnes også i Rammepplanen (2017 s. 10) som sier at barnehager er nå lovpålagt til å integrere bærekraftige verdier og holdninger i dens virksomhet, som videre er med på å gi barn forståelse for at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 10). Videre mener vi at formingsfaget handler om noe mer enn å sitte ved kjøkkenbordet å male med pensel, slik som Waterhouse peker på i forskningsartikkelen: Forming i barnehagen er mer enn bordaktiviteter med maling og påskepynt (Utdanningsnytt 2020). Hun hevder at småbarns forming og estetiske læreprosesser hovedsakelig handler om eksperimentering, utforsking og lekning med ulike materialer. I likhet med dette står det i rammeplanen (2017) at barn har rett på tilgang til rom og materialer, som kan ha en styrkende effekt rundt estetiske og lekende uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 51). Barnehagen skal derfor tilby barna ulike verktøy som i vårt tilfelle blir gjenbruksmaterialer. De skal ha muligheten til å få oppleve kreativitet og estetiske erfaringer. Med andre ord vil barn skaffe seg kunnskap og erfaring med materialer gjennom lek.

Det står i barnehagens samfunnsmandat at lek, omsorg, læring og danning skal sees i sammenheng (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 7). Fredriksen (2021 s. 183) legger til at danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Av den grunn skal barnehagen være et trygt sted hvor barn får oppleve nettopp dette.

Møen og Thoresen (2020 s. 152) legger til at estetiske læreprosesser og lek er to sider av samme sak. I den sammenheng hevder Waterhouse (2020) at det å fremme barns materialkunnskap er grunnleggende kunnskap for fremtiden. Altså for å sikre vår fremtid må vi produsere og kaste mindre, bedre vår ressursfordeling og forstå hvordan våre handlinger påvirker naturen som vi er en del av. Ut ifra dette vil vår oppgave erkjenne lek som grunnleggende for småbarns estetiske læreprosess.

1.1 Oppbygging av oppgaven

I denne delen vil vi forklare oppbyggingen av oppgaven. For å kunne forske på problemstillingen vår, har vi valgt å observere en barnehage tre ganger med en liten gruppe på seks barn. Vi setter opp tre installasjoner som består av gjenbruksmaterialer, med fokus på gjenstander som pappesker, plastemballasje og papir.

Oppgaven er delt inn i fem deler, hvor første del tar for seg temaet og dens problemstilling. Her har vi hentet inn Waterhouses forskning på småbarn og materialkunnskap, som er

fundamentet for vår oppgave. Del to tar for seg metode og måten vi har gått frem med observasjoner. I den tredje delen har vi funnet teori som er relevant for hva vi har observert og forsket på. Del fire er våre funn og vi kommer til å drøfte empiri opp mot teori for å finne et svar på vår problemstilling. Avslutningsvis er femte del, som oppsummerer vår oppgave.

1.2 Begrunnelse og presentasjon for valg av tema

Oppgaven skal ta for seg småbarns møter med gjenbruksmaterialer i en estetisk kontekst. Møtene kommer til å ta utgangspunkt i tre installasjoner hvor materialer som esker, tomme flasker og beholdere, avis- og makuleringspapir etc. tas i bruk. Med andre ord «Gjenstander som sorteres ved kjøkkenbenken» (Møen og Thoresen 2019 s. 146). Når vi tar for oss småbarn og temaet gjenbruk, er bærekraft en sentral del i vår forskning. Begrepet bærekraft har blitt en betydningsfull del i rammeplanen fra 2017, hvor begrepet nevnes hele åtte ganger. Dette står i kontrast med rammeplanen 2013 som ikke har nevnt bærekraft i det hele tatt. Dette tolker vi som at søkelyset på bærekraft i barnehagen er mer fremtredende nå enn før. Frisch, Letnes og Moe (2020 s. 62) begrunner satsingen på bærekraft i barnehage som en følge av dagens globale miljøutfordringer.

FN utarbeidet 17 ulike mål i tillegg til 169 delmål som skal være med på å motarbeide fattigdom, utjevne ulikheter og avverge klimaendringer innen 2030 (FN-sambandet, 2023) - altså FNs bærekrafts mål. Et av disse målene er delmål nr. 12 ansvarlig forbruk og produksjon, det å kunne bruke mer, men med mindre ressurser (FN-sambandet, 2023). Som barnehagelærere har man i oppgave å fremme bærekraftige verdier, holdninger og praksis, der barn skal lære å ivareta seg selv, hverandre og naturen som vi kjenner den (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 10). I tillegg skal alle barn få rom til å bruke kreativ tenkning, fantasi og skaperglede og samtidig skape engasjement og motivasjon for varierte uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 50). På bakgrunn av dette forstår vi det som aktuelt for vår profesjon å finne ut hvordan de yngste forholder seg til gjenbruksmaterialer i en estetisk kontekst. Da dette kan bidra til å fremme bærekraftige verdier og holdninger, i tillegg drive bærekraftig praksis. Samtidig som en praktiserer ansvarlig forbruk og produksjon i en barnehage- og kunstfaglig sammenheng

1.3 Valg av problemstilling og avgrensing av oppgaven

Som nevnt anser vi det å forske på barns møte med gjenbruksmateriale som hensiktsmessig for barnehagelærerprofesjonen, samt relevant for barnehagens økende satsing på bærekraft. På bakgrunn av dette har vi valgt problemstillingen Hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng? (Vi kommer tilbake til estetikk og estetiske læreprosesser i teorikapitlet.) Vi oppfatter det som nødvendig å gi barna en mulighet til å leke og utforske ulike materialer, noe som vil være svært lærerikt ovenfor materialenes mulige egenskaper og bruk. Frisch, Letnes og Moe (2020 s. 171) påpeker hvordan gjenbruksmateriale er med på å fremme barns fantasi og kreativ tenkning, ettersom det ikke har et bestemt budskap om hva det skal brukes til. I lys av dette forstår vi møtet med gjenbruksmaterialer i en estetisk sammenheng som en måte å fremme barns kreativitet. Av den grunn ser vi det derfor som svært relevant for vår profesjon som kommende

barnehagelærere å undersøke kunstfagligarbeid fra småbarns perspektiv, der gjenbruksmateriale tas i bruk.

I den sammenheng vil vi i vår bacheloroppgave stille forskningsspørsmålene: hva skjer når småbarn blir møtt med gjenbruksmaterialer uten bestemte/definerte bruksområder? og hvordan åpner gjenbruksmaterialene opp for småbarns utforskende lek? for å besvare vår problemstilling. Det vil si at vi ikke kommer til å se på barnas forkunnskaper og tidligere erfaringer med gjenbruksmaterialer, resirkulering og bærekraft, da vår oppgave kun vil vektlegge hvordan barna forholder seg til materialene. For eksempel vil vi se på hvordan de tar tingene i bruk og hvordan de leker med materialene og hverandre. Videre har vi valgt å kun ta for oss de minste i barnehagen, som i vårt tilfelle innebar seks barn i alderen to - tre år. Dette er fordi vi opplever at det er mer fokus på miljø, bærekraft og gjenbruksmateriale på storbarnsavdelinger, enn hos de minste. Eksempelvis har vi av erfaring opplevd i tidligere praksis at det å være miljøagent (<https://miljoagentene.no/>) er barnehagens måte å drive bærekraftig praksis, som i tillegg er primært for de eldste. Dette er på tross at deres nettside tilsier at tittelen som miljøagent er for barn fra null til 15 år. Ut ifra dette mener vi at bærekraftig praksis kan bli utarbeidet allerede på småbarnsavdeling, hvor man blant annet kan gi småbarn kjennskap og erfaring med ulike gjenbruksmateriale (som for eksempel pappesker, plastemballasje og papir). På den måten kan man gi barn mulighet til å se verdien av gjenbruk, og det å bruke ting på nytt.

2.0 Metode

Valg av metode er en grunnleggende del av all empirisk forskning. Metoden dreier seg om å innhente, analysere og tolke data for å fremheve empirisk informasjon (Bergsland og Jæger 2021 s. 66). I dette kapittelet skal vi redegjøre for vårt valg av metode.

2.1 Metodevalg

For å besvare vår problemstilling har vi valgt å ta i bruk kvalitativ forskningsmetode. Kvalitativ metode handler om å forske på hele mennesket, der en vektlegger menneskets tanker og opplevelser gjennom et subjekt-subjekt-forhold mellom informant og forsker (Bergsland og Jæger 2021 s. 66). På bakgrunn av dette ser vi det som hensiktsmessig for vår problemstilling å observere småbarns møte med gjenbruksmaterialer i en estetisk sammenheng.

Ettersom småbarn uttrykker sine personlige opplevelser og meninger gjennom kroppsspråk, mimikk og gester, i tillegg til muntlige og verbale ytringer, er våre data basert på våre opplevelser og tolkninger av barnas uttrykk. På grunnlag av dette tar vårt forskningsarbeid utgangspunkt i en hermeneutisk fenomenologisk tilnærming (se punkt 2.3). Med andre ord retter vi søkelyset mot barnas handlinger, kroppsspråk og uttrykk gjennom en estetisk kontekst, der vi som kvalitative forskere har som mål om å få en forståelse av og innsikt i barnas livs/opplevelsesverden (Christoffersen og Johannessen 2018 s. 99).

2.2 Observasjon

Som nevnt har vi valgt å ta i bruk en kvalitativ observasjonsmetode, slik at vi kan se hvordan barna forholder seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng. Bergsland og Jæger (2021 s. 73) påpeker at observasjon er egnet for å studere menneskelig samhandling. Alle vitenskapelige observasjoner skal inneholde vesentlig informasjon knyttet til selve observasjonen. Det vil si informasjon som hvor lenge og hvor ofte vi observerer, dato og tidspunkt, i tillegg til informasjon om hva som skjer, hvor observasjonen finner sted, aktørene som er til stede og til slutt analyse av data (Nielsen 2019 s. 38).

I vår oppgave kommer vi til å observere seks barn i tre møter med gjenbruksmateriale. Møtene finner sted på et separat rom hvor vi som studenter skaper en installasjon ved bruk av ulike gjenbruksmaterialer som: pappesker, plastemballasje (tomme flasker og beholdere) og ulike typer papir (makuleringspapir og aviser).

Christoffersen og Johannessen (2012 s. 63) trekker frem at når man driver forskning på småbarns atferd, er observasjon ofte den eneste måten en kan samle empiri. Dette er grunnet småbarns begrensede verbalspråk som gjør det vanskelig å utføre undersøkelser og intervju. På bakgrunn av dette har vi valgt observasjon som vår metode, hvor vi som nevnt, kommer til å ta i bruk hermeneutisk fenomenologisk fortolkningsanalyse.

Ettersom vår problemstilling belyser barns bruk og handlinger med gjenbruksmaterialer, ser vi det som hensiktsmessig for vår oppgave å velge observasjon som metode. Det vil si at våre data er basert på observasjon av en arrangert setting som er spesielt konstruert for å studere fenomenet, som i dette tilfelle er barns møte med gjenbruksmaterialer i en estetisk sammenheng. Vi som gruppe skal drive deltakende observasjon i tillegg til ikke-deltakende

observasjoner. Dette gjør vi for å få innsikt i møtet fra ulike perspektiv, da deltakende observasjon kan gi et mer detaljert syn på fenomenet, mens ikke-deltakende kan gi observatøren større oversikt over fenomenet (Christoffersen og Johannessen 2018 s. 69).

Ved endt observasjon kommer vi til å trekke oss inn på et grupperom for å notere, reflektere og loggføre våre observasjoner. Hensikten med logg er å skrive grundig om avgrensede hendelser. Her har man mulighet til å fange opp de ulike situasjonene som oppstår i hendelsen. Den som leser loggen skal kunne danne seg et bilde av hva som har foregått, noe som vil være et grunnlag for teoretisk refleksjon (Løkken og Søbstad 2013 s. 53). Gjennom en slik logg kan man også fange opp uvanlige situasjoner eller nye funn (Kerlinger 1970 i Løkken og Søbstad 2013 s. 53), noe som vi håper kan bli relevant knyttet til vår forskningsprosess. Vi avslutter med å formulere praksisfortellinger, ut ifra observasjonene til både deltakende og ikke deltakende observatører. En praksisfortelling er selvlagde fortellinger av barn og voksne om situasjoner som tar plass i barnehagen (Løkken og Søbstad, 2013 s. 54). Det blir definert som en detaljert og åpen fortelling med en begynnelse, et høydepunkt og en avslutning (Løkken og Søbstad 2013 s. 55). Praksisfortellinger gir oss mulighet til å systematisere, analysere og tolke hva som ligger i hendelsen. Vi ser derfor på praksisfortellinger som svært verdifulle, ettersom det bidrar til økt forståelse av barnehagehverdagen og alle som på en eller annen måte er tilknyttet den (Løkken og Søbstad 2013 s. 54-55).

2.3 Hermeneutisk fenomenologisk fortolkningslære

Å ha en fenomenologisk tilnærming betyr å utforske og/eller beskrive menneskers opplevelser, erfaringer og forståelse av et fenomen (Christoffersen og Johannessen 2018 s. 99). I tillegg til dette kjennetegner hermeneutisk fenomenologi at man aldri kan forstå et fenomen uten å ha en viss forståelse og visse forutsetninger (Sagberg 2021 s. 43). Det vil si at når en fortolker og analyserer empiri i en fenomenologisk sammenheng, tar man utgangspunkt i egne erfaringer og forhåndskunnskaper. Når vi observerer barns møte med gjenbruksmateriale, starter vi med erfaringsbaserte ideer om hva vi skal se etter. I den hensikt er det derfor nødvendig for oss som studenter å være oppmerksom på våre egne forkunnskaper, forutsetninger og tolkningsmønster. Christoffersen og Johannessen (2018 s. 100) fremhever at en må først og fremst forstå eget tolkningsmønster for å kunne forstå andre mennesker. Derfor har vi som studenter et bevisst forhold til vår egen forståelse som ytterligere utgjør grunnlaget for våre observasjoner.

2.4 Installasjon av lekemiljø og valg av informant barnehage

For å kunne observere småbarns møte med gjenbruksmateriale, har vi derfor utformet tre installasjoner som tar utgangspunkt i ulike typer gjenbruksmateriale. Av den grunn har vi spurt vår informantbarnehage om å disponere et rom der vi kan installere et lekemiljø bestående av gjenbruksmateriale. For hver observasjon kommer vi til å tilføre nye materialer. Første installasjon kommer til å inneholde pappesker som bruksmaterieell, deretter innfører vi plastemballasje, og til slutt ulike typer papir. Med andre ord er materialene basert på Nina Odegard beskrivelse av «materiale som sorteres ved kjøkkenbenken» (Møen og Thoresen

2019 s. 146). Ved å introdusere et materiale om gangen, kan vi som studenter få et mer detaljert bilde av hvordan barna forholder seg til materialene.

Vårt valg av informantbarnehage er basert på barnehager med miljø og bærekraft som satsingsområde. Ifølge informantbarnehagens årsplan arbeider de med kildesortering, naturopplevelser og miljø. Barnehagen er bevisst på egen miljøinnsats, og har hatt dette som satsingsområde over lengre tid. Som tidligere nevnt ser vi temaet miljø, natur og kildesortering som relevant for vår oppgave. På tross av dette vil barnas forkunnskaper til temaet være irrelevant for observasjonene, da vi kun kommer til å vektlegge barnas interaksjoner med hverandre og materialene.

I tillegg til dette har vi valgt å ta utgangspunkt i en barnehage som vi ikke har noe tilknytning eller relasjon til, verken barn eller personal. Dette valget har vi som studenter tatt bevisst, ettersom vi kun ønsker å forholde oss til observatørrollen, med begrenset informasjon om avdelingens barn og dagligdagse drift.

2.5 Etikk

Ved innsamlet empiri følger også et etisk og juridisk ansvar, dette for å ta hensyn til informantene. For å ivareta informantene personopplysninger, finnes det retningslinjer en må følge og tenke igjennom (Nerdrum 1998). Av den grunn må vi derfor sørge for at våre informanter skal ha rett til selvbestemmelse og autonomi knyttet til forskningen. Barnehagen skal selv bestemme over sin deltakelse, noe som betyr at informantene kan trekke seg uten å måtte begrunne det eller få negative konsekvenser (Christoffersen og Johannessen 2012 s. 41).

Personopplysningsloven stiller krav om samtykke, hvis enkeltpersoner kan identifiseres ved innhentet empiri. Barnehagen vil få sendt et samtykkeskjema (viser til vedlegg 1), noe som deriblant forklarer hva vedkommende kan velge å samtykke. I tillegg til hvilke behandlingsansvarlige forskere samtykket gjelder for (Christoffersen og Johannessen 2012 s. 45). Vi kommer som nevnt til å observere en barnegruppe i møte med gjenbruksmaterialer i tre installasjoner. Dersom barn og unge ikke er myndige og skal delta i forskningen, er hovedregelen etter personopplysningsloven at foreldre eller foresatte samtykker på vegne av barna (Christoffersen og Johannessen 2012 s. 45). Vi som forskere skal respektere informantenes og de tilknyttedes privatliv, og har et formelt ansvar for å unngå skade i arbeid med dette (Christoffersen og Johannessen 2012 s. 41). I den hensikt har vi valgt å bruke fiktive navn på enkeltpersoner for å ivareta informantenes anonymitet. Vi har valgt å ta i bruk navn med tre bokstaver, for å gjøre det lettere å notere barnas handlinger under observasjoner, i tillegg for å forsikre barnas anonymitet. Navnene er som følger: Ida, Ada, Per, Teo, Jon og Are.

2.6 Reliabilitet og validitet

I forskning er reliabilitet og validitet to grunnleggende begreper, som sier noe om forskningens pålitelighet, overførbarhet og gyldighet. Reliabilitet dreier seg om hvilke data man benytter seg av og innsamlingsmetode, i tillegg omhandler det måten data blir tolket og bearbeidet. Om forskningsdata kan bli gjenskapt med samme resultat, indikerer det høy reliabilitet. I likhet vil sterk validitet bety at ens resultater gir et reelt virkelighetsbilde overfor fenomenet en undersøker (Christoffersen og Johannessen 2018 s. 23-24).

Ettersom vi er tre personer med ulike forkunnskaper og erfaringer, kan oppfatningen av barnas handlinger tolkes noe ulikt, med andre ord kan det være utfordrende å sikre høy reliabilitet, noe som igjen kan føre til feilkilde i våre data. På en annen side kan det å være tre personer være med på å fremme observasjonenes pålitelighet, da vi har ulike roller i observasjonene (deltakende og ikke-deltakende). På den måten kan vi utfylle hverandre fra et utenfor og innenfor perspektiv, noe som vi mener fremmer vår validitet.

Følgende vil forskningens overførbarhet bære preg av at det er kun en gruppe av småbarn som blir observert, ved tre ulike møter. Med andre ord kan ikke våre data bli målt på samme måte som en kvantitativ forskning vil ha gjort, da vår forskning vektlegger menneskelig samhandling overfor variabler og verdier (Christoffersen og Johannessen 2018 s. 125). I tillegg til dette er våre funn basert på vår subjektive opplevelse av barnas væremåter og ytringer, noe som betyr at barnets dagsform kan påvirke våre funn. Likevel mener vi at vår forskning har overføringsverdi, ettersom observasjonene gir et innblikk i småbarns møte med gjenbruksmaterialer i sammenheng med estetiske læreprosesser. (se punkt 3.1).

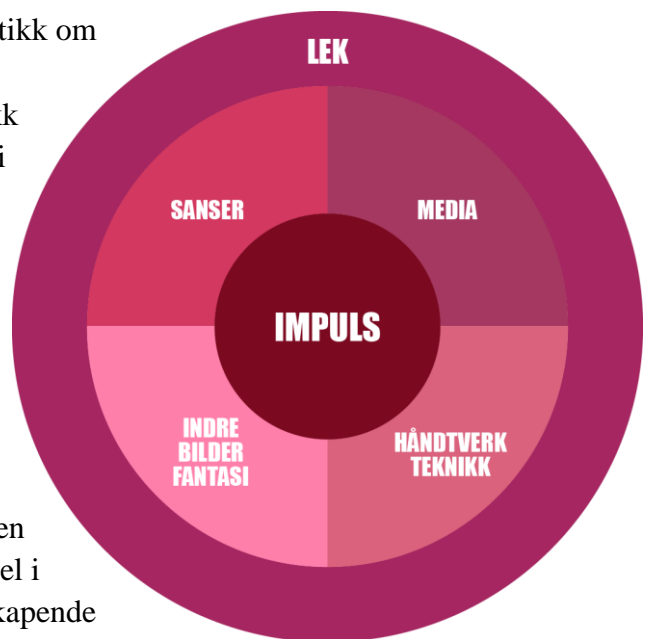
3.0 Teori

I dette kapittelet tar vi for oss teori som vi anser som relevant for å besvare vår problemstilling. Teori blir betegnet som en generell påstand om virkeligheten av Christoffersen og Johannessen (2018 s. 25). I vår oppgave går vi ut ifra teori for å underbygge empiri, med andre ord deduktiv forskning. Ved å kommentere på relevant teori vil vi kunne få en dypere forståelse av problemstillingen vi har valgt. Relevant teori og forskning gir bedre forståelse for det som oppdages. Teorien i oppgaven vil bli kommentert og knyttet opp mot drøftingen i slutten, sammen med empirien.

3.1 Estetiske læringsprosesser

Ifølge Frisch, Letnes og Moe (2020 s. 70) handler estetikk om menneskets bruk og sanselige opplevelse av sine opplevelser. I likhet betegner Wolf (2016 s. 52) estetikk og estetiske opplevelser som helhetlige sanseinntrykk i kropp, emosjoner og sinn som oppfattes som betydningsfulle for den som opplever noe estetisk. Sæbø (i Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 173) legger til at estetiske læreprosesser defineres som en sammenfletting av det følelsesmessige, sanselige, kroppslige og kognitive.

Hun legger til at gjennom estetiske læreprosesser med materialer kan barn bearbeide deres sanseinntrykk. I den sammenheng har teorien til Malcolm Ross en sentral del i estetiske læreprosesser, der han har tar for seg barns skapende prosesser. Ross har forankret dette i en modell. Modellen illustrerer hvordan elementer som sanser, følelser, indre bilder og fantasi, materiale, media og impulser, utgjør barns skapende virksomhet, og hvordan leken omslutter alle estetiske uttrykk. Impuls kan dermed forstås som inntrykk, opplevelser og/eller inspirasjon fra omgivelsene (Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 174-175).

Figur 1: Malcolm Ross modell

I slutten av 1880-årene vokste det frem en kunstpedagogisk bevegelse, der en skulle prioritere kunstfag foran tradisjonell kunnskapsformidling. Sett ut ifra et danningsperspektiv skulle en bruke tegning, maling, litteratur, drama og diktning, sang, musikk, gymnastikk og praktisk arbeid. John Ruskin (1819-1900) blir sett på som grunnleggeren av denne kunstpedagogiske bevegelsen (Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 39). Ruskin mente selve kunsten lærte oss ingenting, om vi ikke har opplevd skjønnheten i det nære (Eng, 1918 i Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 40). Med andre ord er det grunnleggende å påpeke at forming og estetiske læreprosesser er mye mer enn bare en bordaktivitet (Waterhouse, 2021). Eksempelvis blir aktiviteter som tegning, maling, modellering og papirarbeid, i tillegg til konstruksjonsleker omtalt som formingsarbeid ifølge Frisch, Letnes og Moe (2020 s. 58)

Løkken (2004 s. 16) presiserer at toddlerne bærer et kroppslig særpreg. Sett ut ifra et

kunstpedagogisk dannelsesperspektiv, er det nødvendig for de små å delta i aktiviteter der de benytter sin kroppslige væremåte. To teoretikere som støtter denne påstanden, er Maurice Merleau- Pontys og John Dewey. Maurice Merleau- Pontys bygger på en teori der tankene allerede er rotfestet i kroppen. Noe som vil si ved hjelp av kroppslighet kan en vite eller få en forståelse av noe, før vi kan sette ord eller tenke på det (Løkken 2004 s. 17). I motsetning til dette har Dewey andre tanker knyttet til kroppslighet og læring, kjent for utsagnet learning by doing (oversatt: lære av å gjøre). Dewey peker på førstehåndserfaringer som en essensiell faktor for læring. Følgende uttrykker han at det er i møte mellom det som er forstått og det som ikke er forstått, det oppstår nye forståelser (Fredriksen 2013 s. 84). Med andre ord dreier Dewey og Pontys teorier om barns kroppslighet og hvordan småbarn tilegner seg ny kunnskap. Likevel mener Dewey at det må oppstå en indre prosess. En refleksjon rundt tidligere tanker, minner, erfaringer, fantasi og følelser (Fredriksen 2013 s. 84). Noe som derimot ikke er nødvendig under Maurice Merleau- Pontys teori som mener erfaringene allerede er integrert i kroppen. Ulike perspektiv knyttet til barns kroppslighet, kan hjelpe oss med å få frem et mer helhetlig syn i arbeidet med de minste barnas dannelsprosesser.

3.2 Lekens rolle i estetiske læreprosesser

Som nevnt innledningsvis påpeker Møen og Thoresen (2020 s. 152) at estetiske læreprosesser og lek er to sider av samme sak. Wolf (2016 s. 52) legger til at lek er sanseintrykk formgitt som estetiske uttrykk. I likhet med hvordan estetiske opplevelser handler om å bli følelsesmessig berørt gjennom sanseintrykk, innebærer lek et følelsesmessig engasjement som berører kropp og sinn. På bakgrunn av dette kan vi forstå barns lekende uttrykksformer og væremåter som estetiske, da barns uttrykk og væremåter kan sanses. Med andre ord består barns lek av estetiske uttrykk.

Følgende påpeker Wolf (2016 s. 19) at barns lek har opphav i barns indre motivasjon og lyst til å leke. I tillegg til dette forstås leken som en livs- og læringsform der leken skapes og formes av barnas inntrykk fra omgivelsene. Hvor barna entrer en verden som gir dem en opplevelse av lykke, engasjement og spenning - det Csikszentmihalyi (Kibsgaard 2018 s. 354) kaller for flyt. Når barn befinner seg i lekens flyt, vil barns opplevelse av tid og rom være preget av barnas fantasi og kreativitet. I sammenheng med estetiske læreprosesser kan man derfor forstå leken som en indre drivkraft mot å oppnå flyt i sammen med hverandre og materialene.

Wolf (2016 s. 45) hevder at motivasjon til lek kan ses i sammenheng med Malcolm Ross kunstfaglige modell. Som tidligere nevnt belyser modellen fundamentet for barns skapende virksomhet. I likhet med dette, kan motivasjon til lek også ses i sammenheng med Gibson og Walkers (1984 i Wolf 2016 s. 45) betegnelse av begrepet Affordance, med andre ord objektene, materialenes og omgivelsenes handlingsmuligheter. Satt i en kunstfaglig sammenheng vil begrepet affordance innebære materialenes iboende estetiske kvaliteter og hva de tilbyr. Gibsons teori handler om hvilke muligheter ting og omgivelser har, som videre motiverer og initierer barns lek.

Følgende understreker Møen og Thoresen (2019 s. 19) at man kan styrke barns selvforståelse i en sosial og fellesskaplig kontekst ved å gi barn rom for å skape, vurdere og produsere kunst som har sosial og personlig betydning. I den hensikt kan kunst forstås som en tverrpedagogisk funksjon, hvor kunstens kreative og fantasifulle uttrykksformer kan sees i sammenheng med lek og dens egenverdi. I lys av dette betrakter vi derfor leken i møte med estetiske læreprosesser som relevant for vår problemstilling. Møen og Thoresen (2019 s. 31) fremhever hvordan lek og lekenhet har en essensiell rolle i kunstfaglige møter og aktiviteter, hvor leken er med på å skape glede og engasjement for barns kunstneriske uttrykk.

3.3 Gjenbruksmateriale

Flere definerer gjenbruksmaterialer som noe mindre verdt, noe som vanligvis hadde havnet i søppelet (Møen og Thoresen 2019 s. 145). Når det er ting vi ikke har behov for, vil de fleste nedvurdere tingenes verdi og dermed kvitte seg med dem. Gjenbruk forstår vi derfor som et verdiskapende konsept, som gir objekter/ting ny nytteverdi, gjerne i en ny sammenheng. På den måten minsker man behovet for nyproduksjon som videre sparer miljøet for både forurensing og avfall (Møen og Thoresen 2019 s. 156).

Gjenbruksmateriale betegnes som kreativitetsfremmende materialer av Waterhouse (Møen og Thoresen 2019 s. 144). Med dette mener hun at man må tenke annerledes i møte med disse materialene enn i forhold til andre materialer. Det kan forstås som at gjenbruksmateriale ikke har en «fasit» på måten en bruker dem, da materialenes bruksområde og hensikt kan forandres ved gjenbruk. Som tidligere nevnt skiller Nina Odegard (Møen og Thoresen 2019 s. 146) mellom to kategorier innen gjenbruksmaterialer. Den første kategorien «overskuddsmateriale» eller «restmateriale etter produksjon» består for det meste av rør, utstansinger og kapp. Den andre kategorien betegnes som «materialer sorter ved kjøkkenbenken», pappkartonger, tørkeruller, melkekorker, tomme såpebeholdere etc. Vi valgte materialer som kan sorteres ved kjøkkenbenken, på grunn av at dette er materialer som er lettere tilgjengelig for oss og de aller fleste.

En fellesnevner for de to typene gjenbruksmateriale kan være at de ikke lenger har en spesifikk funksjon. Waterhouse (Møen og Thoresen 2019 s. 146) påpeker at når man ikke vet hva noe brukes til, møter man det med en mer åpen innstilling. Dette gir barn en mulighet til å bruke sin kreative fantasi til å finne ut en ny hensikt for materialene, som følgende kan ha en fremmede effekt på barns kreativitet, tankeprosess, og erfaring med ulike kunstneriske materiale (Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 171). Dette kan ses i sammenheng med Waterhouse (2020) som hevder at ved å fremme barns erfaringer med ulike materialer skaper man betydningsfull kunnskap for fremtiden. Da det å gi materialene en ny verdi er kjernen for bærekraftig utvikling.

3.4 Toddlerne

Ordet toddler blir oversatt til “stabber” på norsk (Løkken 2004 s. 16), som beskriver noe om gangen til de minste. Toddlerne er et begrep som skal avbilde de minste barna i barnehagen, dette er barn i en alder fra ett-tre år (Gunvor Løkken i Møen og Thoresen 2019 s. 76). Nå går

flere av de såkalte toddlerne i barnehagen, noe som resulterer i at vi må ha mer kunnskap knyttet til hvem disse barna er.

Synet på barn har i over lang tid vært under endring, Dion Sommer viser til et paradigmeskifte som skiller perioden før og etter 1960-årene. Epoken før som ble omtalt de mørke årene, skildret et barnesyn der barna passivt skulle la seg formes etter omgivelsene. Nyere forskning viser at barn skal nå bli sett på som kroppslige subjekter. Med andre ord aktive og utforskende, der barna selv påvirker sin utvikling allerede fra fødselen av (Wolf 2014 s. 79). Fredriksen (2018 s. 128) i Kunnskapsdepartementet fremhever at eksperimenterende lek med formingsmaterialer, kan gi barna nye mikro oppdagelser som er essensielle for læring. Noe som vil bety at barna selv vil lære å finne løsninger på små problemer som oppstår underveis.

Videre presiserer Løkken (2004 s. 16) at barn i denne alderen bærer et kroppslig særpreg. Gjennom kroppslige bevegelser kommer barnas følelser og intensjoner til syne. Eksempelvis i form av et lekende uttrykk med mimikk og blick (Wolf 2014 s. 99). Knyttet til barns kroppslighet kan man også se på toddlerne som små forskere der de leker og utforsker sine omgivelser, medmennesker og andre objekter (Wolf 2014 s. 100). Videre skaper barna teorier om hvordan verden henger sammen og et kart over hvordan den fungerer. Teoriene og kunnskapene til de minste gir barna muligheter til å eksperimentere og utforske. Noe som gjør at de kan vurdere muligheter ut ifra sine forestillinger og skille sine forestillinger fra virkeligheten (Wolf 2014 s. 101). I lys av dette betrakter vi toddlerne som noen kreative, kroppslige og kompetente individer.

I arbeid med barns lek, utvikling og læring kan man se på gjentakelse som et godt redskap. Gjentakelse underbygger at vi handler eller lever opp til noe som allerede har skjedd. Kierkegaard (Løkken 2004 s. 72) hevder en blir lykkeligere av å gjøre noe på nytt igjen. Det å mimre tilbake til tidligere handlinger, uten å gjøre det på nytt igjen, kan gjøre oss ulykkelige. Hos toddlerne er gjentakelse noe som faller dem naturlig. De små har med andre ord ikke behov for å mimre eller tenke tilbake på tidligere morsomme handlinger. Vi kan anse dette som et typisk toddler trekk, der en allerede tidlig i menneskelivet finner naturlig tilbake til eventuelle gjentatte handlinger og bevegelser.

Toddlerne er ikke bare kroppslige, men de går også gjennom en fase knyttet til barns lek. Førskolelærer Bruun forteller at barn mot slutten av sitt første leveår har mulighet til å være sosialt ytende (Løkken 2004 s. 45). Videre utdyper hun at barn viser lite vilje til lek i samspill med andre barn. Et typisk trekk er at barna har en mer dominerende lek. Dette vil si at barna sitter ved siden av hverandre og leker bestemt med hvert sitt leketøy. Om det ikke skulle være nok av det bestemte leketøyet, oppstår det lett konflikter og krangler mellom barna. Dette er en fase som er vanlig i leken for barn i alderen ett-tre år. Følgende mener Bruun at barn i slutten av andre leveår kan i kortere perioder være i samspill med hverandre gjennom leken. Barn i denne fasen har felles aktivitets-interesser og har da lettere for å delta i samlek. Men likevel oppleves parallell-leken som den mest fremtredende leken blant denne aldersgruppen (Løkken 2004 s. 45). Parallell-leken er som tidligere nevnt en fase der barna leker sammen, men ikke samhandler. Her er barna opptatt av hver sin lek. For å videreutvikle samspill i

leken er det nødvendig at barna har opplevelsen av å medvirke i barnehagens daglige drift. Følelsen av tilhørighet er viktig for å skape et inkluderende fellesskap i barnegruppen. Noe som vil bidra til at barna deltar i leken med sine bevegelser og handlinger, der de spiller med og ikke mot hverandre (Wolf 2014 s. 69). Med andre ord deltar de i et samspill der de gir rom for hverandres innspill.

Vår profesjon skal hjelpe de kreative, kroppslige og kompetente individene i deres dannelsingsprosess. Av den grunn er det nødvendig som barnehageansatt å legge til rette for både formelle og uformelle hverdagsaktiviteter. Barn er kjent for å være mer oppmerksomme, knytte til en tilstedeværende situasjon der de er sanselig åpne mot alt i tilværelsen (Wolf 2014 s. 90), i motsetning til vi voksne som har mulighet til å avgrense vår oppmerksomhet mot et fokusområde, der vi kan være målbevisste (Wolf 2014 s. 91). For å få et mer visuelt bilde av barnas bevissthet og oppmerksomhet, sammenligner Gopnik barnas tilstedeværelse med en lanterne. De små kan ofte glemme seg bort, bli oppslukt av et øyeblikk, de er med andre ord fullt tilstedeværende her og nå. Videre uttrykker Gopnik (2010) at barn er designet for å lære (Wolf 2014 s. 93). Barn har som tidligere nevnt en nysgjerrighet og indre drivkraft som motiverer dem selv til å gå inn som aktive forskere i sitt eget liv.

3.5 Rommet og materialenes betydning

Ifølge rammeplanen skal barnehagens fysiske miljø være trygt og utfordrende, samt fremme barns allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal organisere rom og lekemateriell for å inspirere og engasjere barn i ulike typer lek (Utdanningsdirektoratet 2017 s. 19-20). I tillegg er det nødvendig for personalet å ta høyde for barnegruppens alder, behov og interesse, når en utformer lekemiljø. Møen og Thoresen (2019 s.74) legger til at et materialrikt lekemiljø inviterer til nye lekefellesskap, utprøving og utforskning, i tillegg synliggjør barns kreativitet. Med andre ord vil barnehagens rom og innhold ha en sentral rolle i barns lek og relasjonsbygging. Dette støttes opp av Solveig Nordtømme (2016 s. 10) som fremhever at barnehagens rom og lekemateriell har en påvirkning på barns lek og danning. Hun påpeker at når barn bruker rommet, skapes det samhandling, sansing og bevegelse, som en følger av rommets og materialenes påvirkning. I tillegg vektlegger hun hvordan tilgjengelighet, mengde og variasjon av lekemateriell er sentrale faktorer for et fellesskaplig og innbydende lekemiljø. Ut ifra dette kan en forstå at rom og dens innhold har en påvirkningseffekt på barns sosiale og fellesskaplige samhandlinger.

Møen og Thoresen (2019 s. 76) legger til at rommets og materialenes affordance påvirker barns handlingsmønster og adferd. På den måten kan barnehagens lekemiljø skape gode opplevelser for barna, men også dårlige opplevelser. Frisch, Letnes og Moe (2020 s. 179) legger til at rommet og dens innhold har sterk betydning for hvordan barn beveger seg, oppfører seg og interagerer med hverandre. I tillegg hevder de at rommet og rommets materialer kan ha en inkluderende, men også ekskluderende effekt på barn. Dette forstås som at rommet og dens innhold har noe å si om hvordan barn leker, hvordan de tar tingene i bruk, og noe om hvordan det påvirker lekerelasjoner

I sammenheng med de yngste, bør personalet ta utgangspunkt i deres kroppslige og sanselige væremåte, når en utformer lekemiljø. Som nevnt kjennetegnes de yngstes «toddlernes» lek som utforskende og eksperimenterende, preget av gjentakelse og etterligning. Gunnvor Løkken (2004 s. 62) peker på hvordan små definerte leker som biler, dukker og dyr kan føre til konflikt blant de minste, og hvordan personalet bør være klar over dette når en utformer barnehagens rom. I motsetning påpeker hun at lek med store gjenstander og lek med toddlerkroppen i sentrum, vil føre til mindre konflikter og en mer fellesskaplig lek. Valget av lekemateriell vil derfor være avgjørende for hvor vellykket leken blir i en sosial sammenheng.

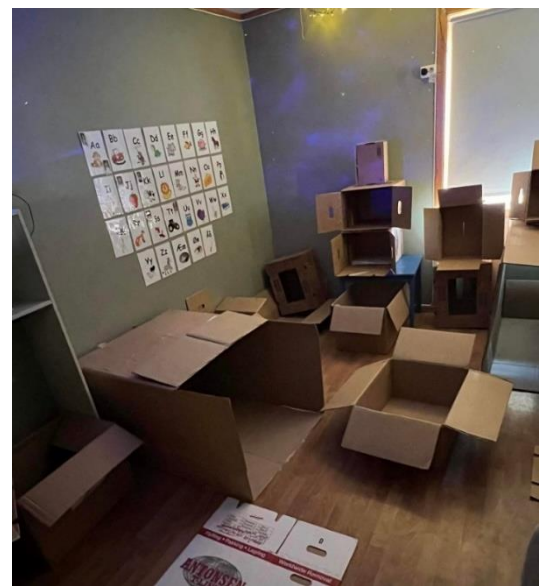
3.6 Vår forskningsprosess

I denne delen skal vi fortelle om vår forskningsprosess, der vi ser på de ulike installasjonene. Her har vi brukt materiale i form av: Pappesker, plastemballasje og papir. Dere vil bli informert om valg vi har tatt underveis, samtidig som dere får et mer visuelt bilde av prosessen.

Som tidligere nevnt ønsket vi å introdusere barna for ulike materialer, hvor de blir introdusert for noe nytt for hvert møte. Dette i form av et estetisk lekemiljø bestående av gjenbruksmaterialer, som vi tror kan legge til rette for kreativ og fantasifull lek sammen med materialene, i tillegg til lek hvor en gir ting ny mening og ny verdi.

Første installasjon: Pappesker

Vi ankom barnehagen klokken 08:20, og begynte umiddelbart å rydde ut av rommet vi hadde fått tildelt. Deretter begynte vi å skape et lekemiljø ved bruk av pappesker i ulike størrelser. Når vi hadde gjort ferdig installasjonen, valgte vi i tillegg å ta i bruk lyslenke og projektor for å skape stemning i rommet, da det ble nokså mørkt. Barna samlet seg rundt rommet og fulget med på hva vi gjorde under oppbyggingen av installasjonen. Allerede da begynte vi å se engasjement blant barna. Da klokken nærmet seg ca. 09:00 gikk vi inn på avdelingen for å introdusere oss for barna, slik at lekesekvensen skulle virke så naturlig som mulig. Følgende ble vi introdusert for barnegruppen vi skulle observere, som til å begynne med bestod av fem barn. Under sekvensen ble ytterligere et barn tilført til gruppen, dermed økte gruppen vi skulle observere til seks barn. Videre satte vi oss sammen med barna og lekte frem til 09:20. Vi gikk deretter sammen inn på rommet hvor observasjonen skulle ta sted.

Bilde 2: Pappeske installasjon, Bilde av J. Svendsen

I forkant av observasjonen hadde vi blitt enige om at vi skulle fordele observasjonen oss imellom. Henriette skulle ha rollen som ikke-deltakende observatør, mens Lene og Jorild skulle være deltakende. Henriette satt seg i et hjørne med en notisblokk og kulepenn, hvor hun noterte hva barna gjorde og sa. Lene og Jorild var på gulvet med barna, og var aktive deltakere i barnas lek.

Observasjonen tok i overkant av 30 minutter. Vi valgte å runde av sekvensen da vi merket at noen av barna ønsket å leke med andre leker, i tillegg til at rommet begynte å bli veldig varmt. Etter endt observasjon satt vi oss sammen for å notere og reflektere sammen. Vi brukte Henriettes skriftlige notater fra sekvensen, i tillegg til Lene og Jorild sine muntlige bemerkninger til å utforme tre praksisfortellinger.

Andre installasjon: Plastemballasje

Klokken 09:00 ankom vi barnehagen. Når vi kom inn opplevde vi at barna var svært begeistret for å se de store eskene igjen, de både lo og smilte. Vi valgte å ta i bruk mindre pappesker, slik at plastemballasjen skulle være i fokus. De store eskene ble satt i hvert sitt hjørne. Deretter begynte vi å stable, gjemme og plassere plastemballasjen inni og oppå eskene. Vi følte selv at vi ikke hadde behov for å introdusere oss på nytt til barna, da de ga uttrykk for at de gjenkjente oss fra sist. Da rommet var klargjort, inviterte vi barna inn i rommet, hvor de umiddelbart stormet inn med stort engasjement. Likt som sist var barnegruppen bestående av seks barn.

Bilde 2: Plastemballasje installasjon, bilde av J. Svendsen

Vi hadde i forkant av observasjonen blitt enige om at Lene skulle være den ikke deltakende observatøren, mens Jorild og Henriette skulle være deltakende sammen med barna. Lene skulle derfor sitte i hjørnet av rommet og notere skriftlig. Denne gang tok observasjonen kun 20 minutter, da vi følte at konfliktnivået i rommet påvirket barnas trivsel under leken. Likevel følte vi at vi hadde nok data til og runde av observasjon sekvensen.

Tredje installasjon: Papir

For den siste observasjonen ankom vi barnehagen klokken 09:00. Før vi gikk inn ble vi enige om å ikke ha med plastemballasjen, da vi tenkte at det kunne bli for mye. Under forberedelsene av rommet la vi til rette for utforskning av materialene vi hadde med. Rommet bestod denne gangen av esker, avispapir og makuleringspapir. I likhet med første og andre installasjon, satte vi klar eskene rundt omkring i rommet, i tillegg til å legge ut de nye elementene. I utformingen av installasjonen la vi ut avis- og makuleringspapir på en måte som skulle invitere til kroppslig lek og utforskning. Vi startet observasjonen med kun tre barn, da de resterende tre barna ikke hadde kommet. I det vi nærmet oss 30 minutter kom nok et barn inn i gruppen. Før vi begynte med observasjonen ble vi enige om at Jorild var den ikke deltakende observatøren, mens Lene og Henriette var deltakende sammen med barna. Jorild satt i det ene hjørnet for å skrive det som skjedde rundt.

Bilde 3: Papir installasjon, bilde av L. Ørjansen

Observasjonen tok i overkant av 40 minutter, og vi opplevde at barna virket engasjert og interessert i leken. Vi avsluttet observasjonen da de skulle begynne å spise lunsj.

Før vi gikk minnet vi observasjonsbarnehagen på deres etiske rettigheter og takket for oss.

4.0 Funn og drøfting

I dette kapittelet skal vi presentere våre funn ut ifra vår problemstilling *Hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng?* Deretter skal vi drøfte våre funn opp mot relevant teori og forskning.

4.1 Gjentakelse

Dette funnet tar utgangspunkt i to observasjonsdager. Praksisfortelling 1 finner sted i første installasjon (eske-installasjon), mens praksisfortelling 3 omfatter installasjon nummer tre (papir-installasjon).

Praksisfortelling 1 (Pf1):

Jon, Per, Are, Teo, Ida og Ada gjemmer seg inne i en av de store eskene. Lene og Jorild banker på esken og spør om det er noen hjemme. Are og Ada åpner "dørene" og barna roper og ler. Dette gjentas flere ganger, med samme reaksjon. Barna venter på at Lene og Jorild har banket på, før de dytter opp dørene og ler høyløyt. Etter en stund velger Per å gå ut av esken. Han bestemmer seg for å løfte en mindre eske over hodet. Han huker seg ned med esken på hodet, slik at hele kroppen er gjemt under esken. Han gløtter frem fra under esken før han roper "bø!" mot Ida. Ida flirer og tar tak i Pers eske for å prøve selv. Lene finner en lignende eske og gir den til Ida, slik at begge to kan gjemme seg. Sammen gjemmer de seg og venter på at Lene banker på, for å så titte frem å rope bø.

Praksisfortelling 3 (pf3):

I rommet ligger en av de store eskene på gulvet formet som en tunnel. Per får med seg dette da han nysgjerrig går bort til esken. Han setter seg deretter ned og begynner å kripe inn i det som kan se ut som en tunnel. I det han har kommet ut av tunnelen roper han "Her er jeg" med et stort smil. Dette får Teo med seg og følger etter. Per og Teo kryper sammen gjennom tunnelen gjentatte ganger.

Ved første møte av gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng ble barna introdusert for eskene som skulle innby til lek og utforskning. Under sekvensen i pf1 opplevde vi at barna hadde en lek basert på fellesskap og inkludering. Med andre ord fikk vi inntrykk av at barna selv tok initiativ og inviterte hverandre inn i leken, noe som vi også nevner i neste funn (Materialenes påvirkning på lek, inkludering og fellesskap). I sekvensen pf1 oppsøker Per kontakt med Ida, der han forsiktig forsøker å skremme Ida. Vi oppfattet det som Ida ønsket å ta del i Pers lek, i det hun forsøker å ta esken som Per lekte med. For å unngå konflikt gir Lene en eske til Ida, slik at Per og Ida kan sammen skremme Lene. I denne sekvensen ser man også at barna gjentar samme handling flere ganger. Dette ved å banke på, skremme eller åpne og lukke igjen eskene. Vi bemerket at denne form for gjentakelse var noe barna tok med seg fra første til siste møte med installasjonene. Som tidligere nevnt var pappeskene noe som gikk igjen gjennom hvert besøk, der vi underveis tilførte plastemballasje og papir. Likevel oppfattet vi det som barna fikk stor glede av å utforske og leke med pappeskene. Dette ser vi

eksempelvis i pf3 der Per og Teo begeistret kryper gjennom eskene opptil flere ganger. Det virket som fra første møte ble barna kjent med materialet sine egenskaper og tok dette med seg videre i besøkene. Noe som gjorde at barna fant lett tilbake til leken, som vi ser blant annet i pf1 og pf3, der barna leker med pappeskene i begge sekvensene.

I møte med installasjonene fikk leken en estetisk betydning. Som tidligere nevnt påpeker Wolf (2014) at estetikk er noe betydningsfullt for den som opplever noe estetisk. I eske installasjonen ble barna møtt av noe som de selv kunne utforske gjennom kroppslighet og sine sanser. Vi oppfattet det som at eskene ga toddler ulike uttrykksformer, der de blant annet gjemte seg, rutsjet og banket på. Her ga de uttrykk for både samspill og parallell-lek, installasjonen fikk med andre ord stor betydning for toddlernes lek. De gikk inn i en verden utenfor tid og rom, uten tanke for noe annet enn leken (Csikszentmihalyi i Kibsgaard 2018 s. 354). Der toddlerne var fanget i et øyeblikk preget av lek, latter og glede.

Vi opplevde det som det oppstod flyt i leken der barna var kroppslige og tok i bruk gjenbruksmaterialer. Dette ser vi blant annet i pf1 og pf3, noe som kommer til syne når barna leker uanstrengt i hele 30-40 minutter gjennom de to møtene. Barna hadde mest sannsynlig lekt lengre enn 30-40 om det ikke var for daglige rutiner som bleier og måltid som måtte gjennomføres. Kibsgaard (2018 s. 354) hevder at flytopplevelse i lek kan bidra til å styrke barns samspill og samhandlingskompetanse. I sammenheng med eske-installasjonen tolker vi derfor barnas glede og begeistring som et uttrykk for deres opplevelse av flyt. Toddlerne er som tidligere nevnt kjent for å være kroppslige, der de tar i bruk store deler av gjentakelse i sin lek. Vi kan derfor tolke gjentakelse som en essensiell faktor for å oppnå flyt i leken.

Gopnik som nevnt i teorikapitlet skildrer en tilstedeværelse der barna ofte glemmer seg ut og blir oppslukt av øyeblikket her og nå (Wolf 2014 s. 91). I lys av dette ser vi på Pontys teori som svært aktuell der hun bygger på at tankene allerede er rotfestet i kroppen som påpekes i kapitlet om estetiske læreprosesser (Løkken 2004 s. 17). Dette ser vi blant annet i praksisfortellingen der Per tydelig finner tilbake til eskene i leken. En kan se det som barna tilegner seg nye mikro-oppdagelser for hvert besøk, der de bygger videre på leken til neste gang. Ut ifra våre observasjoner har vi fått inntrykk av at barna automatisk finner tilbake til eskene og bygger videre og gjentar leken. Vi tolker det ved den grunn at barnets gjentakelse er noe som oppstår naturlig og gir barna flyt i leken.

4.2 Materialenes påvirkning på lek, inkludering og fellesskap

Dette funnet tar utgangspunkt i to observasjonsdager. Praksisfortelling 1.2 finner sted i første installasjon (eske-installasjon), mens praksisfortelling 2 omfatter installasjon nummer to (plastemballasje installasjon).

Praksisfortelling 1.2 (pf1.2):

Ida klatrer opp på en av de store eskene. Hun har akkurat fått seg opp på toppen før Jon også begynner å klatre opp. Dette resulterer i at esken faller sammen på den ene siden og barna sklir ned. Esken har nå blitt gjort om til en slags rutsjebane. Dette får også Teo med seg, og går bort til "rutsjebanen". Her stiller han seg i kø bak Ida, mens Jon klatrer opp for å skli ned. Ada og Per blir også med. Barna ler og bryter ut i gledeshyl for hver gang de rutsjer ned.

Praksisfortelling 2 (pf2):

På den ene siden av rommet har en av de store pappeskene falt sammen, og ligger nå flatt på gulvet. Per og Ida tar i bruk den store flate esken som en "matte", hvor de ruller og dytter hverandre. Henriette og Jorild retter fokuset mot barna oppå esken, da Ida begynte å gråte. Per går bort til Ida og Jon, og blir med. Teo trekker seg opp på benken, hvor Lene sitter og noterer. Benken befinner seg omtrent halvannen meter fra de store eskene i et hjørne. Are trekker seg også opp på benken. Are og Teo ser på Ida, Per og Jons lek, som nå preges av misstemning. De peker og retter Lenes oppmerksomhet på barna som ruller, dytter og river i hverandre opp på esken. Etter en stund forflytter Jon seg til en av eskene hvor han plukker opp en sprayflaske. Jon begynner å "spraye" på en av eskene, Jorild spør om han skal vaske dem. Ada tar sprayflasken fra hendene til Jon og begynner å spraye. Jon prøver så å ta flasken tilbake, hvor Ada begynner å gråte.

I pf1.2 bemerker vi oss at barna har en betydelig mer inkluderende samlek i kontrast med pf2. På den måte at barna inngår i lek sammen med hverandre, og er åpne for innspill og deltakelse fra sine lekekamerater. Dette ses spesielt i pf1.2 da rutsjebane sekvensen tiltrakk seg flere barn, hvor alle fikk mulighet til å delta i leken. Vi opplevde at barna selv tok initiativ til å skape en fellesskaplig lek, da barna bryter ut i gledeshyl, ler og drar hverandre opp og ned fra rutsjebanen med et smil om munnen. Altså kan det tenkes at barna befant seg i en estetisk opplevelse, hvor sanseinntrykkene fra lekemiljøet førte til trivsel, lek og utforskning sammen med hverandre og materialene. I sammenheng med Løkkens (2004 s. 62) teori om hvordan toddlernes lekemiljø bør gi mulighet for kroppslighet og sanselighet, utforskning og repetisjon, oppfatter vi første installasjon (der vi tok i bruk esker) som nettopp dette. Barna tok i bruk hele kroppen for å leke og utforske eskene, og fylte rommet med latter og glede. Dette tolker vi som at barna opplevde begeistring og engasjement i møte med eske-installasjonen, da de fikk utfolde seg gjennom kroppslig lek og utforskning. Dette samsvarer også med Løkkens (2004) påstand om at lek rundt store gjenstander (i dette tilfellet esker) og kroppslig lek, har en positiv og forlengende effekt på småbarns samlek, i tillegg fører til mindre konflikter innad i barnegruppen. I lys av Løkken tolker vi derfor eske-installasjonen som å ha en inkluderende effekt på barns lek, hvor rommet og rommets innhold åpnet opp for småbarns lek, fellesskap og deltakelse. Dette kan også ses i lys av Frisch, Letnes og Moes

(2020 s. 180) påstand om hvordan rommet og rommets innhold kan virke inkluderende for barns lek.

I motsetning til dette opplevde vi at barnas lek i installasjon to (pf2) var betydelig mindre preget av inkludering enn i pf1.2. Eksempelvis i pf2, da Teo og Are valgte å sitte på benken sammen med Lene, for å så observere barna som drev dyttelek oppå den store esken. Vi fikk inntrykk av at Teo og Are ikke så Per, Ida og Jons lek som noe de selv ville, eller kunne, delta i. Om dette er grunnet ulike interesseområder, ulike faser av barnas utvikling, eller om leken ble for mye, er vanskelig for oss å vite, da vi ikke har nok kjennskap til barna. Likevel kan en tenke seg at rommet og materialene hadde noe å si for hvilken type lek barna hadde, som videre hadde betydning for hvem som deltok og var inkludert i leken.

Videre bemerket vi oss at konfliktnivået var mye høyere i andre installasjon (pf2) enn i første installasjon (pf1.2). Vi forstår dette i sammenheng med at barna opplevde materialene (plastemballasje) i andre installasjoner som mindre innbydende enn i den første, altså at materialenes affordance ikke fungerte som en impuls og/eller en igangsetter for barnas utforskning og lek. Ettersom vi tok med oss færre pappesker enn sist, antar vi at dette kan ha påvirket barnas konfliktnivå. På den måten at det ikke var nok innbydende lekemateriale for barnegruppen, i tillegg til at eskene som ble tatt i bruk under første installasjon hadde pådratt seg en del slitasje og bruksmerker, som videre førte til at eskene falt sammen. Dette ser vi i tråd med Møen og Thoresens (2019 s. 76) påstand om at materialenes affordance kan ha en påvirkning på barns lek og leke relasjoner. I tillegg hevder Løkken (2004 s. 45) at for lite interesserende og fengende leketøy kan føre til konflikt og krangel på småbarnsavdeling, da toddlerne har en dominerende parallell-lek. Som nevnt påpeker Løkken at små definerte gjenstander kan ha en negativ påvirkning på barns lek og samspill. På bakgrunn av dette oppfatter vi at vårt valg av installasjonsmateriell (plastemballasje), påvirket barnas konfliktnivå seg imellom. På den måten at det ikke var nok materiale til barns samlek, og at noe av materialene var mer innbydende til lek enn andre. Sett i lys av Nordtømmes (2016 s. 10) teori om at tilgjengelighet, mengde og variasjon i et lekemiljø er essensielt for fellesskaplig lek, så vi hvordan barnas handlingsmønster og adferd ble påvirket av rommet og rommets innhold.

I etterkant av installasjonen, oppfatter vi gjenbruksmateriale som tomflasker, såpedispenser, isbokser og yoghurtbeger som noe mer definerbart enn papp og papir. På den måten at barna vil gjenkjenne disse materialene og drive lek som ligner på bruksområder til objektene, eksempelvis i pf2 da Jon tilsynelatende vasker eskene med sprayflasken. Videre i eksempelet fra pf2 tror vi at Jons "vaskelek" inspirerte Ada til å leke samme lek, men ettersom det kun var en sprayflaske tilgjengelig skapte dette en konflikt dem imellom. Opphavet til konflikten kan muligens være at det manglet tilstrekkelig med materiale, men også at valg av materiale ikke kjennetegner toddlerne lek. I lys av Løkkens (2004) teori om at definerte lekemateriell i småbarns lekemiljø kan føre til økt nivå av konflikt, ser vi likheter mellom plastemballasje som lekemateriell og Løkkens definisjon av definerte lekemateriell. Barnas lek blir preget av konflikt og krangling, da barna ønsker å drive samme lek og/eller herme etter hverandre.

I eksempelet fra pf2 så vi at barna tok lekene fra andre som videre førte til gråt og misstemning. Om konfliktnivået i installasjon to kun har opphav i mangel på tilstrekkelig lekemateriell, eller om materialene i seg selv ikke egner seg for toddlernes fellesskaplige lek, er vanskelig å si. Men etter å ha observert hvordan barna tok i bruk de andre materialene (papp og papir), og hvordan leken utspilte seg under de andre installasjonene, kan det tenkes at barnas konfliktnivå var et resultat av for få innbydende lekemateriell. Det må også nevnes at konfliktnivået også kan ha blitt påvirket av andre variabler som gruppesammensetning, tid på dagen, om barna var trøtte eller sultne, generell dagsform og eventuelt allmenntilstand.

4.3 Kroppslig og sanselig utforskning

Dette funnet tar utgangspunkt i to observasjonsdager. Praksisfortelling 2.2 finner sted i andre installasjon (plastemballasje-installasjon), mens praksisfortelling 3.2 omfatter installasjon nummer tre (papir-installasjon).

Praksisfortelling 2.2 (pf2.2):

Ida fant en sjampoflaske og begynte å utforske den. Hun rister på den, snur den på hodet og vrir på den. Deretter spør hun Jorild om hun kan åpne korken. Jorild åpner flasken og gir den til Ida. Ida titter ned i flasken hvor hun deretter tar fingrene ned i. Det var rester med sjampo rundt åpningen som førte til at hun fikk det på fingrene. Hun ser på fingrene og gnir dem sammen. Hun titter igjen oppi flasken og snur den nok en gang på hodet. Hun bøyer hodet under flasken for å så se opp i flasken. Videre trekker hun frem hånden sin og spør Jorild om hva det lukter.

Praksisfortelling 3.2 (pf3.2):

Teo begynner å legge makuleringspapir på foten til Lene, han sier "det er snø". Ida og Henriette åpner esker hvor det ligger makuleringspapir inni. Ida snur esken på hodet hvor det så faller ut "snø". Per fyller hendene med "snø" og legger det på hodet til Lene. Lene rister på hodet slik at snøen/papiret daler ned. Teo, Per og Ida bryter ut i gledeshyl og latter. De legger mer snø på Lenes hode, som hun nok en gang rister av. Barna begynner deretter å legge snøen på deres egne hoder, hvor de følgende rister det av. I det snøen faller av Pers hode, setter han seg ned på huk og begynner å kaste snøen opp i luften. Han smiler fra øre til øre da snøen daler ned på hodet hans. Deretter tar han en håndfull snø og klapper det sammen til en snøball.

Ifølge Løkken (2004 s. 16) opplever småbarn verden gjennom kroppen og sansene. Hun legger også vekt på hvordan småbarns kroppslige særpreg har en viktighet rundt deltakelse i aktiviteter som er med å utnytte kroppens væremåte. Dette kan ses i sammenheng med Wolf (2014 s. 100) som hevder at småbarns møte med det estetiske er preget av lekenhet, kroppslighet og nysgjerrighet. På den måten at barn utprøver og utforsker ting, omgivelser og medmennesker gjennom bevegelser og handlinger, hvor fantasi og kreativitet står sentralt. Hun legger til at når småbarn har en estetisk opplevelse, kan barnet få betydningsfulle

erfaringer for kropp, emosjoner og sinn, i tillegg til erfaringer med materialer og hverandre. I sammenheng med praksisfortellingene 2.2 og 3.2 anser vi barnas kroppslige lek med materialene som deres uttrykk for det estetiske. Dette samsvarer med Møen & Thoresen (2020 s. 152) som poengterer at lek og estetiske læreprosesser er to sider av samme sak. Estetikk handler som nevnt om menneskets bruk og sanselige opplevelse av ens omgivelser, som i en småbarns kontekst er preget av kroppslig og sanselig utforskning. De kjenner på materialene, smaker, lukter, hører og ser, med andre ord erfarer småbarn estetikk med hele kroppen.

Videre ser vi i pf2.2 Ida som undersøke en av sjampoflaskene som var en del av plastemballasje installasjonen. Hun undersøkte først flasken ved å vri på den, snu den opp-ned og riste den. Her opplevde vi det som at Ida prøvde og utforsket flaskens fysiske form gjennom ulike bevegelser og sanser. Da hun omsider fikk åpnet flasken ved hjelp av Jorild, kan det tenkes at hun allerede hadde forkunnskaper for at en slik flaske hadde noe inni seg, og av den grunn ønsker å utforske flaskens innhold. I det hun fikk sjampo på fingrene valgte hun å gni dem sammen for å deretter lukte på dem. Dette forstår vi som Idas måte å bli kjent med materialets (i dette tilfelle sjampo) tekstur og konsistens, men også hva det lukter. Hun beveger flasken på en slik måte at hun får sett flasken fra alle vinkler, det kan se ut som hun til og begynne med analyserer flasken med øynene, for å deretter riste, snu og åpne. Dette kan ses i sammenheng med Wolf (2014 s. 79) som påpeker at småbarn er aktive og kroppslige forskere, som allerede fra fødselen av underlegger seg erfaringer og kunnskaper gjennom sine sanser. På bakgrunn av dette oppfatter vi Idas interaksjon med flasken som en måte å gjøre seg kjent med materialene, gjennom en kroppslig og sanselig tilnærming.

I pf3.2 så vi barna drive en lek med makuleringspapiret som lignet en slags "snøværsllek". På den måten at de brukte materialet, som i dette tilfellet var makuleringspapir, på en slik måte som ligner hvordan barn interagerer med snø, eksempelvis kaste det opp i luften, legge det på ulike overflater, lage snøball, rulle rundt etc. Dette tolker vi som at barna brukte sin kreative fantasi til å utspille en lek hvor makuleringspapir ble omgjort til snø. I den sammenheng poengterer Malcolm Ross (i Frisch, Letnes og Moe 2020 s. 174-175) at fantasien er indre bilder som ønsker å komme til uttrykk. I lys av Ross modell (se figur 1) kan en tenke seg at makuleringspapiret og eskene fungerte som en impuls, hvor barna brukte sin fantasi og kreativitet til å utspille en lek drevet av materialets likhet til snø.

Dette ser vi i tråd med Dewey (Fredriksen 2013 s. 84) som hevder at barns læring er sterkt preget av sanselighet og kroppslighet. Det vil si at barn får erfaring og kunnskap fra sine omgivelser ved å interagere med dem. Videre bygger Dewey teori på at førstehåndserfaringer er en essensiell faktor for læring, og at det som er forstått og det som ikke er forstått, skaper nye forståelser. I pf3.2 Da Teo legger makuleringspapiret på foten til Lene kaller han materialet for snø, kan man oppfatte dette som et møte mellom det forståtte, i dette tilfellet snø, og det ikke forståtte, bruksområdet til makuleringspapir. Gjennom Teos handlingsmønster oppfatter vi det som at Teo har erfaring med snø, da han kaster makuleringspapiret opp i luften og lar det dale ned. Med andre ord, learning by doing.

Som nevnt hevder Løkken (2004 s. 53-54) at toddlernes lek bærer særlig kroppslighet og nysgjerrighet. I pf3.2 ser vi Per sette seg på huk for å så kaste makuleringspapiret opp i luften. I lys av Løkkens teori tolker vi det som at Per tok i bruk kroppen for å utforske materialets bruksområde, som i dette tilfellet etterlignet handlingsmulighetene til snø.

Waterhouse (Møen & Thoresen 2019 s. 144) påpeker som nevnt at gjenbruksmaterialet er et kreativitetsfremmende material, og har ingen fasit i forhold til hvordan det skal tas i bruk. Noe som gav Per en mulighet til å selv eksperimentere og utforske materialet sine egenskaper og bruksområder. Makuleringspapirets affordance (Wolf 2016 s. 45) åpnet opp for det vi anser som “snø-lek”, altså kaste det opp i luften, legge det på hodet og lage snøball. På den måten fikk gjenbruksmaterialet ny verdi og betydning, der det ble åpnet opp for en lek preget av kroppslighet og utforskning.

5.0 Avslutning/oppsummering

Vi har i denne delen valgt å ikke konkludere våre funn, ettersom at vi kun har observert tre dager i korte intervaller. Likevel ønsker vi å oppsummere og komme med noen ord som sier noe om våre funn. I henhold til vår problemstilling har vi forsøkt å undersøke hva som skjer når småbarn blir møtt med materialer uten bestemte bruksområder? og hvordan åpner gjenbruksmaterialene opp for småbarns utforskende lek? Det kan se ut som at småbarns møte med gjenbruksmaterialer i en estetisk sammenheng, er sterkt preget av lekende og kroppslig utforskning, der barn gjentar bevegelser og handlinger for videre styrke sin erfaring med materialene. I tillegg har materialenes og rommets affordance en betydelig påvirkning på barns fellesskaplige lek, der lekematerialenes innbydelse, variasjon, tilgjengelighet og mengde spiller en essensiell rolle for hvordan småbarns samhandler med hverandre. Småbarns estetiske opplevelser er i stor grad preget av kroppslighet, lekenhet og utprøving med omgivelsene, som videre kan føre til nye erfaringer og kunnskaper knyttet til materialene. Når man som barnehageansatt tilrettelegger for småbarns estetiske møter med gjenbruksmaterialer, bør man derfor ta høyde for nettopp dette. På bakgrunn av våre funn oppfatter vi at småbarn møter materialer uten bestemte bruksområder med en kroppslig og sanselig tilnærming, hvor deres lek er preget av gjentakelse, utforskning og nysgjerrighet. Flere av materialene fikk nye bruksområder og en ny verdi i barnas lek. Pappesker ble til rutsjebaner, hus til å gjemme seg i, biler og båter, makuleringspapir ble til snø som en kunne kaste opp i luften, legge på hodet, rulle seg i og lage snøballer. På en annen side opplevde vi at lek med plastemballasje som sprayflasker, isbokser og sjampoflasker, noe mer definerbart. I den sammenheng opplevde vi at lekemiljøet ble noe mindre innbydende og av den grunn ikke fullt så kreativt fremmende som pappesker og makuleringspapir. Likevel er dette noe som kan ha opphav i andre variabler enn hva vi valgte å vektlegge. Helt til slutt ønsker vi å legge til at om en ønsker drive bærekraftig praksis på småbarnsavdeling, kan det å utforme lekemiljø med gjenbruksmaterialer åpne for lek preget av kreativitet, fantasi og nysgjerrighet.

Litteraturliste:

- Bergsland, D. M og Jæger, H. (red.) (2021), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg) Cappelen akademisk forlag
- Christoffersen, L. og Johannessen, A. (2012), *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag: Oslo
- FN-sambandet. (2023). *FNs bærekrafts mål*. <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
Hentet 26. mars 2023
- Fredriksen, C, B. (2013). *Begripe med kroppen*. Universitetsforlaget
- Frisch, Letnes og Moe (red.) 2020. *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (2.utg), Universitetsforlaget.
- Jonstøij, T. og Tolgraven, Å. (2018). *Hundre måter å tenke på* (5.utg). Egmont
- Kunnskapsdepartementet (2018) *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv - et kunnskapsgrunnlag. Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen*
https://www.regjeringen.no/contentassets/f78959abbd54b0497a8716ab2cbbb63/barnhagelarerrollen-i-et-profesjonsperspektiv.pdf?fbclid=IwAR3VuSXWSbJWCjTSjoGkG_zeFeBAUfGNnl6MeI5AsfI-CuvUnfC-71W-mJ4 hentet 29.04.23
- Kunnskapsdepartementet (2017) *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-forbarnehagen-bokmal2017.pdf> hentet 11.01.23
- Løkken, G. (2012). *Levd observasjon*. Cappelen akademisk forlag
- Løkken, G. (2004). *Toddlerkultur*. Cappelen akademisk forlag
- Løkken og Søbstad. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget
- Miljøagentene (u.å) *Barnas miljøvernsorganisasjon* <https://miljoagentene.no/> hentet 24.04.23
- Møen og Thoresen (red.) 2019. *Kunstpædagogisk utviklingsarbeid i barnehagen*, Fagbokforlaget.
- Nielsen, M. M. (2019). *Barnehagen: Observasjon og pedagogisk analyse*. Gyldendal (Redigert av Thomas Nordahl og Ole Hansen)
- Nome, D. Ø. (2019) *Kap: 29 De yngste barna - medvirkning og danning*. Glaser, V. Størkesen, I. Drugli, M. B (Red.) *Utvikling, lek og læring i barnehagen* (2 utg.). Fagbokforlaget
- Nordtømme, S. (2016). *På vei mot en rom(s)lig pedagogikk En fortolkende studie av barns*

- lekeerfaringer med rom og materialitet*. https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2373513/Nordtomme_Avhandling_2016_01_brage.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hentet 21.04.23
- Sagberg, S. (2021). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Bergsland, D, M og Jæger, H (red.). *Kap:2 Vitenskapsteori for bachelorstudenter* (s. 25 – 49). Cappelen Damm Akademisk
- Waterhouse, A. H. L. (2021). *Forming - et fag uten navn*. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/forming--et-fag-uten-navn/> Hentet 24.03.23
- Waterhouse, A. H. L (2020). *Forming i barnehagen er mer enn bordaktiviteter med maling og påskepynt*. <https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-forste-steg-kunst/forming-i-barnehagen-er-mer-enn-bordaktiviteter-med-maling-og-paskepynt/259885?fbclid=IwAR3pioTaJGyscB4erO1lezb8ys3mdC7ghjtwGtDKnbAnJe3VFEYbKpn1EME> Hentet 31.03.23
- Wolf, D. K. (2014). *Små barns lek og samspill*. Universitetsforlaget

Vedlegg 1 – samtykkeskjema for observasjon

Spørsmål om å delta i forskningsprosjektet: Hvordan *forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng?*

Formål

I vår bacheloroppgave er vårt formål å undersøke småbarns møte med gjenbruksmaterialer i en kunstfaglig sammenheng, der vår problemstilling er *hvordan forholder småbarn seg til gjenbruksmateriale i en estetisk sammenheng?*

På bakgrunn av dette ønsker vi å undersøke småbarns bruk av gjenbruksmateriale i estetisk sammenheng.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi ønsker å observere en småbarngruppe (på ca. 5 barn) under tre møter med gjenbruksmateriale.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det innebærer at vi som studenter observerer en barnegruppe i løpet av tre planlagte møter med gjenbruksmateriale. Disse møtene tar utgangspunkt i en installasjon, hvor barna får utforske, leke og eksperimentere med de ulike materialene. Vi kommer til å ta i bruk ekser, ulike typer papir (aviser og makuleringspapir) og plastemballasje (tomme flasker og beholdere) i disse møtene. Vi står ansvarlige for anskaffelse av disse materialene. Noe av materialene vil bli byttet ut for hvert møte.

Om mulig ønsker vi å ta i bruk et eget rom for installasjonen.

Vi er tre studenter hvor to av oss kommer til å delta i møte sammen med barna, mens en av oss noterer skriftlig fra sidelinjen. Alle involverte vil bli anonymisert, hvor fiktive navn vil bli brukt. Observasjonen vil ta rundt 30 – 45 minutter med mulighet for forlengelse eller forkortelse etter behov.

Foresatte kan be om å få innsyn i observasjonene i etterkant av møtene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst innen gitt frist, trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle data fra deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil kun bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Informasjonen er tilgjengelig for vår skrivegruppe, veileder og HVL. Vi behandler

opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Undersøkelsen vil ikke samle inn personopplysninger, og datamateriale vil anonymiseres. Ved å sikre at ingen uvedkommende får informasjon, vil vi erstatte med fiktive navn. Ingen deltakere skal være gjenkjennbare i den endelige oppgaven.